

Hørings svar til barne- og familiedepartementet

Midlertidig forskrift om forenklinger og tiltak for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe utbrudd av Covid-19

Landsforeningen for barnevernsbarn (LFB) er en medlems- og interesseorganisasjon for nåværende og tidligere barnevernsbarn. LFB er den eneste demokratiske brukerorganisasjonen for barnevernsbarn i Norge. Hos oss kan alle barnevernsbarn, over 12 år, som har eller har hatt tiltak i barnevernet bli medlem – helt gratis.

LFB jobber aktivt med brukervedvirkning og for å bedre barn og unges rettigheter i møte med barnevernet, samt for å bedre stereotype holdninger i barnevernet og til barnevernsbarn. Vi har stor innflytelse på utviklingen av dagens barnevern. Vi jobber på systemnivå, og sitter i flere ulike referansegrupper, utvalg og er med på høringer.

Vi vil berømme departementet for å handle raskt, og for at det kommer forskrifter som sikrer barnevernsbarna. Samtidig vil vi gjøre departementet oppmerksomme på at det er svært nødvendig at brukerorganisasjoner får sagt sin mening om forslagene, noe som er svært vanskelig når det settes av så kort frist til å komme med innspill. Vi ber om at det ved senere anledning åpnes for en høringsfrist på 48 timer. I dette høringssvaret har vi valgt å svare på de paragrafene vi mener det er nødvendig at vi sier noe om.

§ 1. Formål

Vi er svært glade for at departementet foreslår at forskriften skal ha en formålsparagraf, dette er viktig for å sikre at forskriften brukes der den er tenkt. Vi reagerer på at barnevernloven i sin helhet ikke er nevnt, og heller ikke en henvisning til barnets beste.

Vi ber om at det i paragrafen legges til at barnevernlovens formålsparagraf er

gjeldene for hele forskriften.

§ 2 Fjernmøter og fjernavhør i fylkesnemnda

Landsforeningen for barnevernsbarn har forståelse for at det må lages midlertidige regler om saksbehandlingen i fylkesnemndene, og vi forstår at det er et ønske om at disse reglene, så langt det lar seg gjøre, samsvarer med de midlertidige forskriftsreglene som er innført for domstolene. Samtidig vil vi gjøre departementet og Stortinget oppmerksomme på at fylkesnemnda er den rettsinstansen som behandler flest saker hvor barn også har partsrettigheter. Når barn er part i egen sak, fordrer det at rettsapparatet er lagt opp på en helt annen måte enn i saker der barn ikke har en egen rettslig stemme.

I den midlertidige forskriften foreslår departementet at nemndleder kan beslutte at forhandlingsmøtet, eller møtet i en klagesak, helt eller delvis skal holdes som fjernmøte og at avhør kan gjennomføres som fjernavhør, når dette er nødvendig og ubetenkelig. Videre foreslår departementet at det ikke skal stilles vilkår til at partene må samtykke, men at partene skal få uttale seg før beslutningen tas.

Landsforeningen for barnevernsbarn er positive til at det blir gjort noen grep for hvordan behandlingen til fylkesnemndene kan utføres på best mulig måte, under utbruddet av Covid-19. Vi vil likevel uttrykke en bekymring rundt fjernmøteteknikken, og ønsker at departementet kommer med en oppklaring rundt hvem det er som skal «fordre god fjernmøteteknikk», slik det blir beskrevet i høringsnotatet. Vi ber derfor departementet om å komme med dette umiddelbart etter at forskriften trer i kraft.

LFB reagerer videre på at partene ikke skal samtykke til bruken av fjernmøter og fjernavhør. Vi forstår at vi står i en unik situasjon, men det kan ikke gå på bekostning av rettssikkerheten til partene i disse sakene.

Spesielt bekymret er vi for medvirkningen til barna i saker som skal behandles på denne måten. Vi forventer at departementet legger inn, i paragrafen, at barnets stemme alltid skal innhentes i forkant av fjernmøtene. Barn som har egne partsrettigheter må få muligheten til å aktivt velge om de vil delta i fjernmøtet, eller om de vil uttale seg på andre måter til nemnda. Vi vet det allerede er vanskelig og krevende å uttale seg til en ordinær fylkesnemnd, og kan ikke se for oss at det vil bli lettere under slike omstendigheter.

Videre forventer vi at det stilles høyere krav til dokumentasjon av både

medvirkningen til barnet, og til hele saksgangen generelt. Dette ønsker vi skal komme tydeligere frem i paragrafen.

§ 3 Kombinasjon av muntlig og skriftlig behandling

Hovedregelen for fylkesnemndenes saksbehandling er at muntlighetsprinsippet og bevisumiddelbarhetsprinsippet skal sikre effektiv kontradiksjon. I høringsnotatet foreslår departementet at nemndleder, når det er forsvarlig, kan beslutte at prosessfullmektige kan inngi avsluttende innlegg skriftlig. Departementet foreslår videre at nemndleder skal sørge for at kontradiksjon kan ivaretas ved etterfølgende skriftutveksling.

Landsforeningen for barnevernsbarn er ikke enige i at kontradiksjonsprinsippet ivaretas for barn og unge, hvis det åpnes for en slik behandling. En skriftlig behandling krever enormt mye av de barna som er part i egen sak.

Videre forstår vi ikke hvorfor det skal åpnes for at prosessfullmektige kan inngi sine avsluttende innlegg skriftlig. Vi mener at ved å åpne opp for at fylkesnemnda kan behandle saker gjennom fjernmøter og fjernavhør, kan sakene behandles i vanlige omstendigheter.

Det er allerede vanskelig for barn og unge å spørre, være uenig og mene noe i fylkesnemndene, og vi kan ikke se at partenes rettigheter blir ivaretatt ved å åpne opp for at saksdokumenter ikke leses opp i nemnda.

Vi er svært glade for at departementet ikke åpner opp for en helt eller delvis skriftlig behandling av tvangssaker etter barnevernloven, uten samtykke. Landsforeningen for barnevernsbarn håper departementet kan mene det samme om alle saker som skal behandles av fylkesnemndene.

§ 5 Utvidet frist for å sende begjæring til fylkesnemnda

Landsforeningen for barnevernsbarn reagerer sterkt på at departementet åpner opp for en forlenget frist for barneverntjenestene til å fremme begjæring for fylkesnemnda. Et akuttvedtak er svært inngripende, og beslutningen om plasseringen er tatt av ett menneske. Det er helt nødvendig at denne beslutningen etterprøves raskest mulig.

Likevel forstår vi intensjonen til departementet, og ser også med bekymring på at konsekvensen av å ikke klare å følge opp disse fristene er at barnet flytter tilbake til sitt opprinnelige hjem, uten ny vurdering.

LFB mener likevel at det ikke bør åpnes opp for at barneverntjenesten skal få forlenget frist i alle akuttsaker. Vi mener departementet burde åpne opp for at barneverntjenesten kan sende en midlertidig begjæring til fylkesnemnden i løpet av seks (og to) uker, og be om å få forlenget saksperioden med to uker, dersom dette er nødvendig.

Det er viktig at både departementet og Stortinget husker at selv om Norge står i en særskilt situasjon kan vi ikke glemme hva disse barna går gjennom. Forutsigbarhet, rettsikkerhet og rask saksbehandling bør være førsteprioriteten for fylkesnemndene og barneverntjenestene nå.

§ 6 Hjemmel for Bufetat til å flytte et barn fra en barnevernsinstitusjon til en annen

Departementet mener det er udiskutabelt at det vil bli et flyttebehov for barn på barneverninstitusjoner på bakgrunn av smitterisiko og bemanningsutfordringer. Dette er Landsforeningen for barnevernsbarn svært uenige i.

Det er ikke i anbefalingene fra folkehelseinstituttet at familier skal splittes hvis en i familien blir syk. Vi må først og fremst ta høyde for at også barneverninstitusjonene skal følge de tiltakene som andre hjem og familier må følge.

Det virker som om departementet har glemt at barneverninstitusjonene er hjemmene til barna som bor der. Vi kan ikke være kjent med at noen må flytte fra hjemmet sitt fordi man er redde for smittefare. Videre kan således ikke en slik flytting sees i sammenheng med barnets beste, som etter gjeldene barnevernlov alltid skal være førende.

Landsforeningen for barnevernsbarn vil sterkt fraråde å åpne opp for at barn og unge skal måtte flytte fra institusjonene sine som følge av Covid-19. Dersom det av ulike grunner ikke kan møte fastværende personell må det likevel anses som tryggere, og til det beste for barnet, å bli værende i hjemmet sitt med nye ansatte – heller enn å flytte til ett nytt sted.

Dersom det ikke finnes andre alternativer enn at barnet må flyttes fra institusjonen skal barnet alltid få medvirke i spørsmålet om flytting. Dette må komme frem i lovparagrafen, samt dokumenteres.

§ 7 Adgang til å erstatte tilsyns- og oppfølgingsbesøk med andre

kommunikasjonsformer

Vi er svært glade for at departementet ser at det ikke er nødvendig å lempe på kravene til antall tilsyns- og oppfølgingsbesøk. Selv om Landsforeningen for barnevernsbarn heller ønsker et forsvarlighetskrav når det gjelder tilsyns- og oppfølgingsbesøkene (NOU 2018:18), er det viktig at dagens krav opprettholdes i denne perioden.

Tilsyn er den viktigste rettssikkerhetsgarantien barn i fosterhjem og institusjon har, og blir ikke mindre gjeldene nå. Vi støtter derfor departementets forslag om å åpne for at et besøk i hjemmet eller institusjonen kan erstattes med kontakt på annen måte. Vi forventer imidlertid at departementet utarbeider en veileder for slike tilsyn umiddelbart etter at forskriften har tredd i kraft.

Med vennlig hilsen

Landsforeningen for barnevernsbarn v/

Vilde Adolfsen

Caroline Myklebost